

रेनबो – पुण्यातील बीआरटी चा एक नवा अध्याय

कात्रज ते हडपसर या दोन उपनगरांना स्वारगेटमार्गे जोडणारा बीआरटी अंतर्गत १६.२ किलोमीटर लांबीचा स्वतंत्र बसमार्ग (कॉरिडॉर) आखून तो २००६ मध्ये कार्यान्वित करणारे पुणे हे देशातील पहिले शहर ठरले. केंद्र सरकारकडून मिळालेल्या आर्थिक निधीचा सुयोग्य वापर करून पारंपरिक सार्वजनिक वाहतूक सेवेत परिवर्तन करण्याचा मोठा पल्ला पुणे महानगरपालिका आणि 'पुणे महानगर परिवहन महामंडळ' (पीएमपीएमएल) यांनी याद्वारे गाठला होता.

प्रायोगिक तत्त्वावर राबविण्यात आलेल्या या प्रकल्पाचे (हडपसर-कात्रज) फायदे

शहरात प्रायोगिक तत्त्वावर राबविण्यात आलेली बीआरटी योजना आणि तत्कालीन शहर वाहतूक बससेवा यांची तुलना करता बीआरटी मुळे झालेल्या सुधारणा पुढीलप्रमाणे

- प्रवाशांच्या संख्येत वाढ
- बस फेऱ्यांच्या संख्येत वाढ
- बसचालकांना अनुकूल असे वातावरण
- इंधनबचतीच्या दृष्टीने दमदार वाटचाल
- सर्वच आघाड्यांवर कार्यक्षमतेत वाढ
- प्रवाशांसाठी उत्तम आणि सोयीचे बसथांबे

हडपसर-कात्रज प्रकल्पातील अनुभव

हडपसर-कात्रज मार्गावर बसथांबे हे बीआरटी मार्गाच्या डाव्या बाजूला होते आणि प्रत्येक थांब्यावर दोन शेल्टर्स होती.

बीआरटीसाठी वापरण्यात येणाऱ्या बसेस वेगवेगळ्या बनावटीच्या असल्याने त्यांच्या फ्लोअरची उंची एकसारखी नव्हती

या रचनेमुळे बसचालकांना बसथांब्यावर योग्य जागी समपातळीवर बस उभी करणे अवघड जात होते.

बीआरटी बसेसव्यतिरिक्त राज्य परिवहन महामंडळाच्या बस आणि खासगी बसेसनाही बीआरटी मार्गातून जाण्याची मुभा होती.

बीआरटी मार्गाची ओळख सर्वच बसेससाठीच्या स्वतंत्र मार्गिकेमध्ये झाली.

शहरात उच्च प्रतीची सक्षम सार्वजनिक वाहतूक सेवा उपलब्ध करण्याच्या उद्देशाने रेनबो बीआरटी ची आखणी करण्यात आली असून, प्रायोगिक तत्त्वावर राबविण्यात आलेल्या बीआरटी मध्ये सुधारणा करत अनेक नवीन सुविधा रेनबो बीआरटी मध्ये उपलब्ध करण्यात आल्या आहेत.

प्रायोगिक तत्त्वावरील बीआरटी शी (हडपसर-कात्रज) तुलना करता रेनबो बीआरटी मधील प्रमुख बदल

निकष	प्रायोगिक बीआरटी (हडपसर-कात्रज)	रेनबो बीआरटी
बसेस	वेगवेगळ्या स्वरूपाच्या बसेस	दोन्ही बाजूला दरवाजे असलेल्या तसेच उभे राहण्यासाठी अधिक क्षमता असलेल्या विशेष बसेस
बसथांबे	बीआरटी मार्गाच्या डाव्या बाजूला	बीआरटी मार्गिकेच्या मध्यभागी, प्रवाशांना ये-जा करण्यासाठी सुलभ व्हावे यादृष्टीने माहिती फलक आणि स्वयंचलित दरवाजे
बीआरटी मार्ग	सर्व बसेससाठी खुला	केवळ रेनबो बीआरटी बसेस आणि आपत्कालीन वाहनांसाठी खुला
क्रॉसिंग	सर्व ठिकाणी योग्य आखणी नाही	प्रत्येक ठिकाणच्या गरजेनुसार स्पीड टेबल किंवा सिग्नल क्रॉसिंगची योजना
प्रवाशांसाठी माहिती	मार्गावरील बसेसच्या ताज्या माहितीचा अभाव	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक स्थानकावर बस येण्याच्या अचूक वेळेचे फलक, येण्या-जाण्यासंदर्भातील उद्घोषणा बस मध्ये पुढील स्थानकाचा माहिती फलक उद्घोषणा प्रत्येक बसथांब्यासह वेबसाईट आणि इतर माध्यमांत बसच्या मार्गाची सविस्तर माहिती
व्हेईकल ट्रॅकिंग	ताफ्यातील केवळ काही बसेसमध्ये 'जीपीएस' यंत्रणेचा वापर; मात्र व्हेईकल ट्रॅकिंगसाठी परिपूर्ण यंत्रणेचा अभाव	प्रत्येक बस 'जीपीएस' ने सज्ज, तसेच स्वारगेट येथे स्वतंत्र नियंत्रण कक्ष. रेनबो सेवा सक्षम करण्यासाठी या कक्षातून बसफेऱ्यांवर लक्ष.
बस स्थानकावर कर्मचारी	मर्यादित कर्मचारी	प्रत्येक बस स्थानकावर स्वतंत्र सुरक्षा कर्मचारी, कंडक्टर आणि ट्रॅफिक वॉर्डन्स
ब्रँडिंग	कोणत्याही स्वरूपाचे ब्रँडिंग नाही	हा संपूर्ण प्रकल्प रेनबो या नावाने ओळखला जाणार
व्यवस्थापन	संबंधित विभागांमध्ये मर्यादित स्वरूपाचा समन्वय	पीएमपीएमएल, वाहतूक पोलीस, पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका येथे स्वतंत्र बीआरटी कक्षांची स्थापना आणि सर्वांमध्ये उत्तम समन्वय

